

T.C. İNKILAP TARİHİ ve ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ

2. DÖNEM 4.ÜNİTE 2. BÖLÜM DERS NOTLARI

TOPLUMSAL ALANDAKİ GELİŞMELER (4. Ünite 5. Kazanım)

ŞAPKA VE KIYAFET İNKILABI: (25 Kasım 1925)

Osmanlı'da kılık kıyafette birlik yoktu. Mustafa Kemal çağdaş toplumların kıyafetinin giyilmesini istiyordu. Fes yerine şapka, giyilmesine istiyordu. Şapkayı tanıtmak için **Kastamonu'ya** seyahate çıktı. 25 Kasım 1925'te “Şapka Giyilmesi Kanunu” kabul edildi. **Böylece kıyafette yapılan değişiklikle Türk toplumunu çağdaş bir görüntüye kavuşturdu ve giyim kuşamda birlik sağlandı.**

TEKKE VE ZAVİYELERİN KAPATILMASI: (30 Kasım 1925)

Tekke: Tarikatların ibadet yapıp toplantı yaptığı yere tekke denir.

Zaviye: Tekkeden küçük ibadet yerlerine zaviye denir.

Osmanlı'nın son döneminde asıl amacından uzaklaşmıştı, işsiz güçsüzlerin toplandığı, fal ve büyü bakılan yerlere dönüşmüştü. Halkın dini duyguları istismar edildi. Bu sebeple tekkeler kapatıldı.

Kanunla birlikte şeyh, derviş, baba, mürit, dede gibi ünvanların kullanılması yasaklandı. **Böylece hem toplumsal alanda laiklik, hem de insanlar arasında birlik, beraberlik düşüncesi güçlendi.**

ULUSLARARASI TAKVİM SAAT RAKAM VE ÖLÇÜLERDE YENİLİK:

Osmanlı'da kullanılan takvim, saat ve rakamlar farklıydı. Hatta bazı ölçü ve tartı birimleri ülke içinde dahi farklıydı.

Yeni kurulan Türk devletinin **diğer devletlerle uluslararası ilişkilerini kolaylaştırmak ve toplumda ikiliğe neden olan bu durumu düzenlemek için** 1 Ocak 1926 tarihindeki kanunla hicri ve rumi takvim kaldırılarak **miladi takvim** kabul edildi. Alaturka saat yerine **uluslararası saat** uygulanmaya başladı.

20 Mayıs 1928'de kabul edilen yasa ile **uluslararası rakamlar** kullanmaya başlandı.

26 Mart 1931'deki ölçü kanunu ile arşın, okka, endaze gibi bölgeden bölgeye değişen birimler yerine **ağırlık ölçüsü olarak kilogram; uzunluk birimi olarak metre** kabul edildi.

Tüm bu değişikliklerle uluslararası ilişkiler düzenlendi ve ülkede birlik sağlandı.

SOYADI KANUNU: (21 Haziran 1934)

Kişilerin 1934 yılına kadar soyadı yoktu, baba adı, doğum yeri ve lakabına göre tanınırdı. Bu durum asker alma, okul, tapu, vergi gibi işlerde karışıklığa sebep oluyordu. **Amaç: Toplumsal karışıklığını gidermek, çağdaş topluma ulaşmak, Türk milletine milli kimlik ve milli benlik kazandırmaktı.**

21 Haziran 1934'te soyadı kanunu ile her vatandaşa bir soyadı verildi. Soyadları Türkçe olacak ve ahlaka aykırı olmayacaktı.

24 Kasım 1934'te Mustafa Kemal'e TBMM tarafından **“Atatürk”** soyadı verildi.

1934'te çıkarılan kanunla “hacı, hafız, hoca, molla, efendi, paşa “gibi toplumda ayrıcalık ve zümre belirten ünvanlar kaldırıldı.

TÜRK KADININA VERİLEN SİYASİ HAKLAR:

- ➡ 18 Nisan 1935'te İstanbul'da milletlerarası ilk kadın kongresi yapılmıştır.
- ➡ Fransa'da 1946, İtalya'da 1948, Japonya'da 1950, İsviçre 1971'de kadınlara haklar verilmiştir.
- ➡ **Türk kadını siyasal haklarını birçok Avrupa ve dünya ülkesinden önce elde etmiştir.**

SİYASİ HAKLAR:

3 Nisan 1930	➡	Belediye seçimlerine katılma hakkı
26 Ekim 1933	➡	Muhtar ve seçme ve seçilme hakkı
5 Aralık 1934	➡	Vekil (milletvekilliği) seçme ve seçilme hakkı

EKONOMİ ALANINDAKİ GELİŞMELER (4. Ünite 6. Kazanım)

İZMİR İKTİSAT KONGRESİ (17 Şubat-4 Mart 1923):

Toplanma amacı: Ekonomik bağımsızlığı ve kalkınmayı gerçekleştirmek ulusal bir ekonomi kurmak.

Katılan kişiler: İşçi, çiftçi, tüccar, sanayici, toplam 1135 kişi.

Kongre sonucu: Misak-ı İktisadi (ekonomi andı) belgesi kabul edildi.

Kongrede Alınan Kararlar:

- Hammaddesi yurt içinden temin edilen sanayi dalları kurulmalıdır.
- El işçiliğinden fabrika ve büyük işletmeye geçilmelidir.
- Özel sektörün gerçekleştiremeyeceği yatırımları devlet gerçekleştirecek.
- İşletmelere kredi sağlayacak bankalar kurulacak.
- Sanayi teşvik edilecek.
- Yerli malı kullanılması ve tasarruf özendirilecek.

TARIM ALANINDAKİ ÇALIŞMALAR:

Atatürk Orman Çiftliği: Kuruluş amaçları şunlardır:

- Örnek çiftlik kurarak tarımı geliştirmek
- Bitkileri yetiştirip çiftçilere örnek olarak göstermek
- Ziraat konusunda uygulamalı eğitim yapmak
- Ziraat Okulu öğrencilerinin bir yıl staj yapmalarını sağlamak
- Ankara halkı için eğlenme ve dinlenme alanı oluşturmak

Çiftçilere Kredi Verilmesi: 1923 yılında çiftçilere destek amacıyla kredi verildi.

Aşar Vergisinin Kaldırılması: Tarımsal ürünlerdeki yüzde 10 üzerinden alınan **aşar vergisi 1925 yılında kaldırılarak çiftçinin sırtındaki ağır yük kaldırıldı.**

Toprak Mülkiyeti: 1926'da Medeni Kanunda köylüye toprak mülkiyeti hakkı tanındı.

SANAYİ VE TİCARET ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Bir ülke ekonomisinin bel kemiği sanayidir. Sanayi alanında da dışa bağımlılığı azaltıp yerli sanayiye kurmak için adımlar atıldı. Öncelikle temel tüketim malzemelerinin üretilmesi için kuruluşlarına ihtiyaç vardı. Halkın elinde yeterli sermaye birikimi yoktu.

1924'te Türkiye **İş Bankası** kuruldu. 1927'de **Teşvik-i Sanayi Kanunu** çıkartılarak girişimciye kredi ve vergi kolaylığı sağlandı. Tüccar ve sanayicinin sermaye ihtiyacını karşılamak için **Sanayi ve Maadin Bankası, Sümerbank ve Etibank** gibi bankalar kuruldu.

1933'te hazırlanan

"I. Beş Yıllık Sanayi Planı" ile özel sektörün yapamadığı yatırımların devlet eliyle yapılması planlandı. Bu plan, ilk modern sanayileşme programıydı.

Yer altı zenginliklerimizin tespiti ve işletilebilmesi için **Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü** kuruldu. Yabancıların elinde bulunan bazı işletmeler satın alınarak millileştirildi.

DENİZCİLİK ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR (KABOTAJ KANUNU): (1 Temmuz 1926)

Kabotaj: Bir ülkenin denizlerinde yolculuk ve yük taşıma hakkının sadece o ülke vatandaşlarına ait olmasıdır.

Ülkemizde ticaret Cumhuriyet öncesinde gayrimüslimlerin elindeydi, cumhuriyetin ilanıyla Türklerin ticarete etkin olması için 1 Temmuz 1926'da "**Kabotaj Kanunu**" çıkarıldı. **Böylece Türk karasularında Türk vatandaşı ve Türk bayrağı taşıyan gemiler ticaret hakkını elde etti.**

1 Temmuz her yıl ülkemizde "**Denizcilik Bayramı**" olarak kutlanır.

SAĞLIK ALANINDAKİ GELİŞMELER (4. Ünite 7. Kazanım)

SAĞLIK ALANINDAKİ ÇALIŞMALAR:

Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nün kurulması (1928): Koruyucu sağlık hizmetleri için kuduz, çiçek aşılı ve serum üretilerek ülke ihtiyacı karşılandı.

Veremle Savaş: Veremi önlemek için **İzmir Verem Savaş Cemiyeti** kuruldu. 1924'te İstanbul'da verem hastalığının tedavisi için "**Sanatoryum**" kuruldu. 1925'te İzmir'de ilk **dispanser** açıldı. 1930'da **Umumi Hıfzıssıhha Kanunu** çıkarıldı.

Koruyucu Sağlık: 1920'de çocuk ölümlerini önlemek için aşı kampanyaları düzenlendi.

Numune Hastaneleri: Büyük şehirlere büyük hastaneler açıldı.

Kızılay Cemiyeti: 1935'te "**Hilal-i Ahmer**" adıyla kurulan **Kızılay**, aşılama ve kan bağıışı ihtiyacını karşıladı.

İLELEBET CUMHURİYET (4. Ünite 8. Kazanım)

NUTUK:

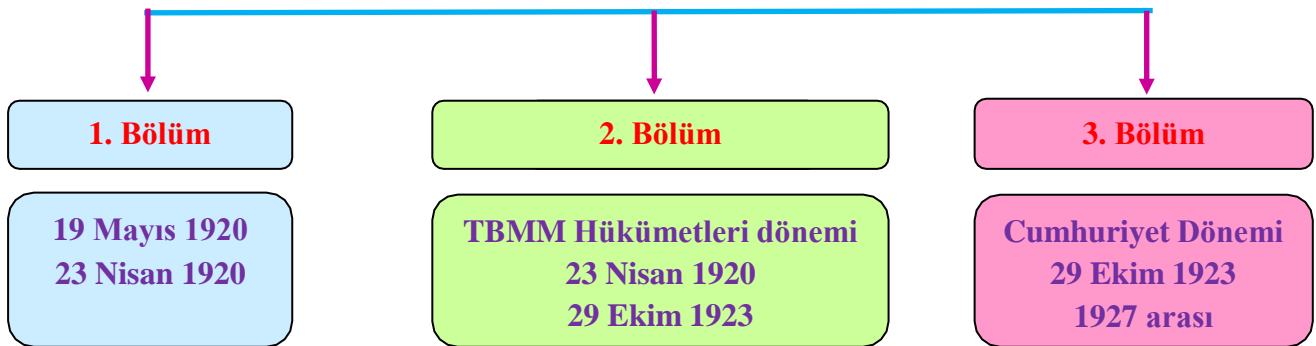
Mustafa Kemal 15 Ekim 1927'de TBMM büyük salonunda CHP üyelerine 6 gün süren bir konuşma yapmıştır.

1919-1927 yılları arasındaki gelişmeleri anlatmıştır. Bu konuşmadan sonra **Nutuk, Büyük Nutuk, Söylev** adıyla basılmıştır.

Bu eser Osmanlı'nın son dönemi, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu anlatan olaylar birinci ağızdan aktarılmıştır.

Nutuk 1919 senesi Mayıs ayının 19. günü Samsun'a çıktım cümlesi ile başlar. Gençliğe Hitabe ile sona erer.

Nutuk'un Bölümleri

Nutuk niçin yazıldı?

Türk gençlerine yol göstermek, milli varlığımızın geçmişine ve geleceğine ışık tutmak için yazılmıştır.

Olayları belgelere dayandırarak Türk milletinin var olma mücadelesini, **herkes birinci ağızdan örnek alsın diye yazılmıştır.**

ONUNCU YIL NUTKU

1933 yılında Cumhuriyet Bayramında TBMM önünde halka hitap ettiği konuşmaya Onuncu Yıl Nutku denir.

Atatürk'ün amacı: Ülkemizi çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne çıkarmaktır.

Onuncu Yıl Nutku'nda Türk milletinin özelliklerinden, başarılarından bahsetmiştir. Türk milletinin başarı ve gayretlerinin daha sonra da devam edeceğini belirtmiştir.

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Atatürk “Nutuk” adlı eserini “Gençliğe Hitabe” ile bitirmiştir. Atatürk bu bölümde, Millî Mücadele'nin başladığı günlerdeki genel durumu anlatmış ve benzer bir durum karşısında Türk gençlerinin takip etmesi gereken yolu göstermiştir.

ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARININ TEMEL ESASLARI (4. Ünite 9. Kazanım)

ATATÜRKÇÜLÜĞÜN AMAÇLARI:

- ✳ Milli kültürümüzü en kısa sürede çağdaş **uygarlık seviyesinin üstüne çıkarmak**
- ✳ Türk milletinin bağımsız, millet egemenliğine dayalı, demokratik ve laik kurallar içinde **mutlu bir yaşam sürmesini sağlamak**
- ✳ Sosyal ve siyasal kurumlara sahip **modern bir devlet kurmak**
- ✳ Türk toplumunu her alanda **dünyadaki en ileri toplumlar arasına katmak**
- ✳ **Millî birlik ve beraberliğin** sürdürülmesini sağlamak
- ✳ **Kişi hak ve özgürlüklerini** korumak, **yurtta ve dünyada barışı sağlamak**

ATATÜRK İLKELERİNİN AMAÇLARI:

Çağdaşlaşma: Türk milletini çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkarma.

Millî kültürümüzü geliştirme: Millî kültürümüzü geliştirmek ve yükseltmek için çaba harcamak.

ATATÜRK İLKELERİNİN ORTAK ÖZELLİKLERİ:

- ✳ Kaynağı millî kültürdür.
- ✳ Taklitçi değildir, kabul edilmesinde dış baskı ve zorlama yoktur.
- ✳ Evrensel ve barışçıdır.
- ✳ Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.
- ✳ Hak ve hürriyetleri koruyucudur.
- ✳ Akılcı ve bilimseldir.
- ✳ Birbiriyle uyumlu, birbirini tamamlayıcıdır.
- ✳ Uygulamaya da yansımıştır.
- ✳ Laik düşünce ve hukuka dayanır.
- ✳ Millî egemenlik ve bağımsızlık temeline dayanır.

ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARINI OLUŞTURAN TEMEL ESASLAR:

- Milli tarih bilinci ve Millî Dil
- Bağımsızlık ve özgürlük
- Vatan ve millet sevgisi
- Türk milletini çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkarma hedefi
- Egemenliğin millete ait olması
- Millî birlik beraberlik, ülke bütünlüğü

ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARI İLE İLGİLİ KİŞİSEL SORUMLULUKLARIMIZ:

- ➡ Atatürk 1935 yılında İstanbul'da Uluslararası Kadın Kongresini toplamıştır.
- ➡ Atatürk eserlerini ve geleceğe yönelik ideallerini **“Türk gençliğine”** emanet etmiştir.
- ➡ Gençliğe hitabede Türk İstiklal ve Cumhuriyeti'ni koruma görevini gençlere vermiştir.
- ➡ **“Ey Türk istikbalinin evladı”** sözü ile sadece günümüzdeki gençlere değil, gelecekteki gençlere de seslenmiştir.

**8.SINIF 4.ÜNİTE-2.BÖLÜM VIDEOSUNU İZLEMEK İÇİN
AŞAĞIDAKİ LİNKE TIKLAYINIZ.**

<https://www.youtube.com/watch?v=1FeGypmivBI>

**DİĞER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

YOUTUBE ABONE OL LİNKİ:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>